EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2014.
COM(2014) 335 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Cilvēka cienīgu dzīvi visiem: no koncepcijas līdz kopīgai rīcībai

"CILVĒKA CIENĪGU DZĪVI VISIEM —

NO KONCEPCIJAS LĪDZ KOPĪGAI RĪCĪBAI"

1. IEVADS

Nabadzības izskaušana un ilgtspējīgas attīstības panākšana ir galvenās pasaules mēroga problēmas, kas ietekmē pašreizējo un nākamo paaudžu dzīvi un visas planētas nākotni. Šīs problēmas ir globālas un savstarpēji saistītas, un tāpēc tām vajadzīgs pasaules mēroga risinājums. To risināšanai ir vajadzīga stingra politiskā apņemšanās un apņēmīga rīcība visos līmeņos un no visām ieinteresētajām aprindām.

Šī programma ir jāpielāgo mūsu globalizētajai un savstarpēji saistītajai pasaulei, jo darboties kā parasti vairs nedrīkst neatkarīgi no tā, vai tas ir cilvēka cieņas, vienlīdzības, līdztiesības vai ilgtspējas jautājums. ES un tās dalībvalstis ir uzsvērušas savu apņemšanos strādāt iekļaujoši ar visiem partneriem un ieinteresētajām aprindām, lai panāktu vienošanos par jaunu pārveidojošu programmu laikposmam pēc 2015. gada. Pašreizējā darbā ANO Atklātajā darba grupā (*OWG*) par ilgtspējīgas attīstības mērķiem (*SDG*), ES ir sniegusi un turpinās sniegt ieguldījumu turpmākā virzībā, izmantojot savas un šajā darba grupā pārstāvēto dalībvalstu iesaistīšanās iespējas.

Šis paziņojums ir balstīts uz pašreizējo ES nostāju, kas izklāstīta Padomes 2013. gada jūnija secinājumos. Tā mērķis ir turpināt izstrādāt pamatprincipus, noteikt iespējamās prioritārās jomas un iespējamos uzdevumu tematus laikposmam pēc 2015. gada paredzētajai programmai, ierosināt risinājumus, lai apvienotu šīs prioritārās jomas, un tajā aplūkots jautājums par jaunas pasaules mēroga partnerības nepieciešamību. Tajā pat laikā tas saglabā elastību, lai reaģētu uz starptautisko apspriežu turpmāko gaitu. Tas būtu jāuzskata par ieguldījumu ES un tās dalībvalstu pieejas uzlabošanas procesā līdz pat nobeiguma posmiem darbā, ko veic *OWG* par ilgtspējīgas attīstības mērķiem un Ekspertu grupa par ilgtspējīgas attīstības finansējumu. Tas arī veicinās diskusijas gaidāmajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālajā asamblejā pirms sarunām, kas noslēgsies Augstākā līmeņa sanāksmē 2015. gadā.

Paziņojums balstās uz rezultātiem, kas gūti nesenajās attiecīgajās starptautiskajās diskusijās par ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu, tostarp "Rio +20" konferencē, tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) pārskatīšanas procesā, ANO ģenerālsekretāra (ANO ĢS) augsta līmeņa darba grupas ziņojumā par attīstības programmu laikposmam pēc 2015. gada un ANO ģenerālsekretāra ziņojumā „Cilvēka cienīgu dzīvi visiem". Paziņojums balstīts uz apspriedēm ar ES dalībvalstīm. Tajā ņemti vērā arī galvenie ierosinājumi, kuri izvirzīti starptautiskā līmenī, tostarp diskusijās, kas līdz šim notikušas Atklātajā darba grupā par ilgtspējīgas attīstības mērķiem, un dažādu ieinteresēto aprindu apspriežu rezultāti.

2. REDZĒJUMS UN PRINCIPI

ES[1] redzējuma pamatā ir fakts, ka pasaulē ir tehnoloģijas un resursi, lai izskaustu galēju nabadzību mūsu dzīves laikā un virzītu pasauli uz ilgtspējīgu attīstību, lai līdz 2030. gadam visiem nodrošinātu cilvēka cienīgu dzīvi. Lai sasniegtu šo mērķi, ir vajadzīgs pareizais

[1] Padomes 2013. gada jūnija secinājumi "Visaptveroša programma laikposmam pēc 2015. gada"; Komisijas 2013. gada februāra paziņojums "Cilvēka cienīgu dzīvi visiem"; Komisijas paziņojums "Panākt visaptverošu un integrētu pieeju nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības finansēšanā laikposmam pēc 2015. gada"; Padomes 2013. gada secinājumi "Nabadzības izskaušana un ilgtspējīgas attīstības finansēšana laikposmā pēc 2015. gada".

regulējums. Tam vajadzētu būt pasaules mēroga regulējumam gan centienu, gan tvēruma ziņā, un vispārēji piemērojamam visās valstīs, un kas vienlaikus ir balstīts uz valstu atbildību un kurā ņemtas vērā valstu dažādās situācijas, iespējas un attīstības līmeņi. Regulējumam vajadzētu būt balstītam uz tiesībām un orientētam uz iedzīvotājiem. Tam vajadzētu atpazīt un būt vērstam uz nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības savstarpēji pastiprinošo būtību. Tajā būtu samērīgi jāintegrē trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas (sociālā, vides un ekonomiskā).

1. Universālums un diferenciācija, balstoties uz valsts apstākļiem

Problēmas saistībā ar nabadzības izskaušanu un ilgtspējīgu attīstību ir *kopējas*, jo tām ir vispasaules nozīme, un tās attiecas uz visām valstīm un cilvēkiem, tostarp nākamajām paaudzēm; tās ir *pasaules mēroga* problēmas, jo savstarpēji atkarīgā pasaulē daudzām problēmām ir nepieciešama kopīga rīcība un pasaules mēroga risinājumi. Vispārējas un pārveidojošas programmas pamatā vajadzētu būt uzdevumiem un mērķiem, kas ir svarīgi visām valstīm. Turklāt tās īstenošanā būtu jāiesaista visas ieinteresētas aprindas.

Regulējumā ir jāatspoguļo pasaules mērogā notiekošās pārmaiņas. Kopš TAM izveidošanas pasaules mēroga problēmas ir kļuvušas savstarpēji vēl saistītākas un valstīs ir mainījusies to ekonomika, sabiedrība un spējas veicināt globālo politiku. ES turpinās ievērot 1992. gada "Rio" deklarācijas principus. Ņemot vērā to, ka principa par kopīgiem, bet diferencētiem pienākumiem piemērošanas jomu ierobežo pasaules vides degradācija, šī koncepcija nav lietderīga, lai risinātu plašākas problēmas, kas iekļautas laikposmam pēc 2015. gada paredzētajā regulējumā. Tajā pat laikā ES ir gatava sadarboties ar partneriem konkrētos jautājumos un universāluma un diferenciācijas piemērošanai visās valstīs un visā regulējuma darbības jomā, paturot prātā, ka nedrīkst atstāt novārtā vismazāk attīstītās valstis un citas neaizsargātās valstis.

Tādējādi, lai gan mērķu un uzdevumu noteikšana skar visus, vispārējā regulējuma īstenošanā būtu jāņem vērā to atšķirīgā nozīme valstīs un situācija valstīs un jārespektē valstu politikas virzieni un prioritātes. Pastāv vairāki veidi, kādos var realizēt šādu diferenciāciju, tostarp izmantot dažādus līdzekļus mērķu sasniegšanai vai diferencētus rādītājus progresa novērtēšanai. Šajā kontekstā šajā paziņojumā ierosinātie uzdevumu temati atspoguļo veidu, kādā universālumu un diferenciāciju varētu piemērot praksē visos ilgtspējīgas attīstības mērķos. Visbeidzot, darbs mērķu līmenī, tostarp rādītāji, būtu jādefinē tā, lai nodrošinātu nepieciešamos pārveidojumus visās valstīs dažādos attīstības līmeņos, lai sasniegtu vispārējos mērķus. Tas nozīmē, ka jāņem vērā dažādās valstu izejas pozīcijas un iespējas un jānodrošina sasniedzamība, atbildība un izmērāmība.

2. Pārveidojoša programma, kurā integrētas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas un kas risina arī jaunas problēmas

Jaunajam vispārējam regulējumam jābūt spējīgam pārveidoties, lai varētu adekvāti reaģēt uz jaunām problēmām. Tas ietver tādu pasaules mēroga problēmu risināšanu, kas nebija pietiekami atspoguļotas TAM, piemēram, ilgtspējīga un integrējoša izaugsme, nevienlīdzība, ilgtspējīgs patēriņš un ražošana, migrācija un mobilitāte, pienācīgs darbs, digitālā iekļautība, veselības un sociālā aizsardzība, dabas resursu ilgtspējīga pārvaldība, klimata pārmaiņas, izturētspēja pret katastrofām un riska pārvaldība un zināšanas un inovācija. Laikposmam pēc 2015. gada paredzētajam regulējumam būtu arī jānodrošina uz tiesībām balstīta pieeja, kas aptver visas cilvēktiesības, un ar to būtu jārisina ar taisnīgumu, līdztiesību un vienlīdzību, labu pārvaldību, demokrātiju un tiesiskumu saistītie jautājumi, un tam būtu jākalpo mierīgu un nevardarbīgu sabiedrību veidošanai. Ņemot vērā klimata pārmaiņu pieaugošo ietekmi uz problēmām, kas saistītas gan

ar nabadzības izskaušanu, gan ilgtspējīgu attīstību, jaunajam regulējumam būtu jāspēj reaģēt uz klimata pārmaiņām kā uz transversālu problēmu. Laikposmam pēc 2015. gada paredzētajam regulējumam jāstiprina centieni risināt ar klimata pārmaiņām saistītās problēmas un iekļaut vajadzīgos centienus un darbības (integrējot klimata pārmaiņu jomā izvirzītos mērķus, jo īpaši "2 °C nepārsniegšanas" mērķi, par kuru panākta starptautiska vienošanās) visās mērķu un uzdevumu kopās. Tam būtu jāatbalsta un jāpapildina, bet ne jāierobežo pašreizējās *UNFCCC* sarunas par klimata pārmaiņām.

Mērķos un uzdevumos samērīgi ir jāiekļauj visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas un to savstarpējās saiknes. Šo savstarpējo saikņu atzīšana un ņemšana vērā palīdzēs panākt integrētāku un mazāk sadrumstalotu regulējumu. Būs jāpieliek lielākas pūles, lai panāktu politikas saskaņotību visos līmeņos (valstu, reģionālā un pasaules).

3. Pārskatatbildība

Gaidāmā regulējuma pamatprasībām vajadzētu būt pārskatatbildībai, pārredzamībai un reālai progresa pārskatīšanai. Jaunajā regulējumā vajadzētu iekļaut pasākumus, kas ievērojami palielinātu iedzīvotāju spēju piedalīties tiem svarīgu politikas variantu izvēlē un padarīt valdības un citus dalībniekus atbildīgus par progresu. Šajā sakarībā būs svarīgi izveidot atbilstošus noteikumus un iestādes. Pārskatatbildība ietver arī valstu un starptautisko saistību ievērošanu īstenošanas jomā attiecībā uz pareizu politiku, reālu finanšu resursu izmantošanu un reāliem un taustāmiem cilvēku dzīves uzlabojumiem.

Jaunais regulējums sniedz arī iespēju izveidot pasaules līmeņa mehānismu, ko apstiprinās un atbalstīs augstākajā politiskajā līmenī, lai nodrošinātu, ka valstu valdības un citas ieinteresētās aprindas, tostarp privātais sektors, būtu atbildīgi par regulējuma īstenošanu, kā arī lai stingri izvērtētu paveikto, paātrinātu rīcību un vajadzības gadījumā pieprasītu īstenot papildu pasākumus. Pilsoniskajai sabiedrībai, vietējām pašvaldības iestādēm un privātajam sektoram vajadzētu būt lielai nozīmei rīcības un pārskatatbildības uzlabošanā. Svarīgākais pārredzamības veicināšanā ir ar progresa tempu saistīto datu un informācijas vākšana, publicēšana, novērtēšana un viegla piekļuve tiem valsts un starptautiskā līmenī.

Tas nozīmē, ka regulāri jāpārskata progress, saistības un īstenošana, izmantojot stabilu institucionālo sistēmu, kurā iesaistītas visas ieinteresētās aprindas. Tam savukārt vajadzīga reāla datu vākšana un analīze, kurā iesaistītas zinātniskās aprindas un valstu statistikas iestādes. Lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstumts, darbā jāiekļauj pietiekami detalizētu datu vākšana.

3. PRIORITĀRĀS JOMAS UN MĒRĶI NABADZĪBAS IZSKAUŠANAS UN ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS JOMĀ

1. Regulējums, kas balstīts uz mērķiem, kuri vajadzīgi pārveidojošām izmaiņām

Starptautiskās diskusijas par galvenajām tematiskajām prioritātēm, kas būtu jāietver programmā laikposmam pēc 2015. gada, tostarp mērķu līmenī, kļūst aizvien specifiskākas. Kā pirmais solis ceļā uz kopīgu viedokli par prioritārajām jomām Padomes secinājumos 2013. gadā norādīta plaša tematiskā orientācija. Padome aicināja izstrādāt regulējumu, kas nodrošina dzīves pamatstandartus, veicina „zaļās ekonomikas" virzītājus ilgtspējīgas attīstības kontekstā, tostarp ekonomikas strukturālu pārveidošanu, un nodrošina pasaules dabas resursu un to nodrošināto ekosistēmu ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu izmantošanu, pārvaldību un aizsardzību. Laikposmam pēc 2015. gada paredzētajam regulējumam būtu arī jānodrošina uz tiesībām balstīta pieeja, un ar to būtu jārisina ar taisnīgumu, līdztiesību un

vienlīdzību, labu pārvaldību, demokrātiju un tiesiskumu saistītie jautājumi un jārisina tādi jautājumi kā miers un drošība un brīvība no vardarbības.

Ņemot vērā šīs orientācijas un arī diskusijas ANO, jo īpaši Atklātajā darba grupā, Komisija ir apzinājusi galvenās prioritārās jomas, ko varētu iekļaut regulējumā laikposmam pēc 2015. gada, jo tās sniedz būtiskāko ieguldījumu galvenā mērķa, proti, nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības mērķa, sasniegšanā, kā izklāstīts turpmāk. Šīs jomas atspoguļo visaptverošas un dažādas tehniskās un zinātniskās publikācijas un pamatmateriālus, kas izstrādāti starptautiskā un Eiropas līmenī, tostarp vairākas apspriedes ar ieinteresētajām aprindām, un kas sniedz sīkāku informāciju par šo jomu svarīgo nozīmi, lai panāktu nabadzības izskaušanu un ilgtspējīgu attīstību. Šīs jomas ir paredzētas, lai ar pasaules mēroga pasākumiem virzītos uz transformējošām pārmaiņām visos līmeņos. Šo prioritāro jomu noteikšana ir starpposms ceļā uz ierobežota mērķu kopuma izraudzīšanos.

Šajā iedaļā arī uzskaitīti iespējamie uzdevumu temati, kas atbilst prioritārajām jomām. Šajos uzdevumu tematos ir aprakstītas galvenās vajadzīgās darbības un progress, ko vēlams panākt katrā attiecīgā jomā. Tie ir nozīmīgi, jo aptver galvenos jautājumus, kas palīdz sasniegt mērķi, un tiem vajadzētu kalpot par pārmaiņu veicinātājiem.

2. Iespējamie uzdevumi un prioritārās jomas

Nabadzība

Nabadzības izskaušana ir galvenā Tūkstošgades deklarācijas apņemšanās. Darbs, kas uzsākts, izmantojot TAM, ir jāpapildina un jāpastiprina, izmantojot daudzdimensiju redzējumu par nabadzību, ar kuru risina tās daudzveidīgos iemeslus visās valstīs. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- izskaust galēju nabadzību;
- samazināt to iedzīvotāju proporciju, kuri ir neaizsargāti pret galēju nabadzību un iztiek ar mazāk nekā USD 2 dienā;
- samazināt to iedzīvotāju proporciju, kuri dzīvo zem valsts noteiktā nabadzības sliekšņa, arī mazaizsargātās iedzīvotāju grupās;
- samazināt naudas pārvedumu izmaksas un samazināt ar migrāciju saistītās izmaksas, tostarp darbā pieņemšanas izmaksas;
- nodrošināt garantētas tiesības uz zemi, īpašumu un citiem aktīviem;
- veidot izturētspēju un samazināt katastrofu izraisīto nāves gadījumu skaitu un ekonomisko zaudējumu apjomu.

Nevienlīdzība

Integrējošākas un vienlīdzīgākas sabiedrības varētu būt tās, kas dzīvo mierīgi, nodrošina ilgtermiņa un ilgtspējīgu attīstību un izaugsmi un ātrāk atgūstas no ekonomikas lejupslīdes. Ar izaugsmes un attīstības priekšrocībām būtu plaši jādalās, lai no tām labums būtu visiem sabiedrības locekļiem. Būtu jāmazina atšķirības starp ienākumiem un labklājības līmeni. Laikposmam pēc 2015. gada paredzētajai programmai ir jāveicina atbilstoši ieguldījumi visos iedzīvotājos, jo īpaši sociāli visneaizsargātākajos cilvēkos, pamatojoties uz vienlīdzīgām tiesībām un iespējām un nodrošinot ienākumu drošību un vispārēju un nediskriminējošu piekļuvi sociālajiem pakalpojumiem. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- nodrošināt to, ka iedzīvotāji zemāku ienākumu grupās nacionālā ienākuma pieaugumu izjūt tikpat lielā mērā kā iedzīvotāji augstāku ienākumu grupās;
- izbeigt diskrimināciju un nevienlīdzību publisko pakalpojumu sniegšanā un saimnieciskajā dzīvē;
- nostiprināt marginālo grupu, tostarp etnisko minoritāšu, migrantu un bēgļu, tiesības un iekļaut šīs grupas sabiedrībā

Nodrošinātība ar pārtiku un tās uzturvērtība, ilgtspējīga lauksaimniecība

Pārtikas trūkuma un nepietiekama uztura problēmu risināšana var novērst nabadzības pārmantošanu no paaudzes paaudzē. Lai garantētu pārtikas nodrošinājumu, sīkajiem zemes īpašniekiem, jo īpaši sievietēm, ir jābūt piekļuvei zemei, resursiem, ieguldījumiem un tirgiem, piekļuvei uzturvielām bagātai pārtikai un atbilstošām veselības aprūpes sistēmām, kā arī jābūt konkrētai rīcībai daudzās nozarēs attiecībā uz dzīvesveidu, kā arī uztura modeļiem. Regulējumam ir jāveicina ilgtspējīgas lauksaimniecības, zvejniecības un akvakultūras prakse, efektīva resursu izmantošana un lielāka izturētspēja. Ilgtspējīga lauksaimniecība, tostarp ilgtspējīga zvejniecība, ir būtiski elementi ilgtspējīgā attīstībā un pārtikas nodrošinājumā, kā arī no tās atkarīga veiksmīga pielāgošanās klimata pārmaiņām. Jāmazina arī zaudējumi pēc ražas novākšanas un pārtikas atkritumu daudzums. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- visu gadu nodrošināt piekļuvi nekaitīgai, pietiekamai un uzturvielām bagātai pārtikai par pieņemamu cenu, lai izskaustu badu;
- atrisināt uztura nepilnvērtīguma, aizkavētas bērnu augšanas un resursu izniekošanas jautājumus;
- ilgtspējīgā veidā uzlabot lauksaimniecības, zvejniecības un akvakultūras produktivitāti;
- samazināt pārtikas zudumus un izšķērdēšanu.

Veselība

Veselība, kas definēta kā labklājības stāvoklis, nevis tikai stāvoklis, kad cilvēks nejūtas slims, ir nosacījums ekonomiskai un sociālai attīstībai, un ir tās rezultāts. Panākt taisnīgu un visaptverošu piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pakalpojumiem, kā arī aizsardzību pret personas finanšu risku, ko rada pārmērīgi veselības aprūpes izdevumi, ir būtiski, lai par realitāti kļūtu ikvienas personas tiesības uz visaugstāko iespējamo veselības aprūpes līmeni. Galvenais uzdevums ir panākt taisnīgu un visaptverošu piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pakalpojumiem, to pieejamību un aizsardzību pret finanšu risku, ko rada pēkšņi veselības aprūpes izdevumi. Slimību (infekcijas un neinfekcijas slimību) slogs ir jāmazina, ņemot vērā dzīvesveidu, veselību noteicošos sociālos un vides faktorus, tostarp ierobežojot slimības cēloņu izraisītājus, un veselības jautājumi jāiekļauj visās politikas jomās. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- samazināt bērnu mirstību, mātes mirstību un nodrošināt vispārēju seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesības;
- samazināt infekcijas un neinfekcijas slimību radīto slogu;
- panākt reālu, taisnīgu un vispārēju piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pakalpojumiem visiem, tostarp mazaizsargātām personām, piemēram, personām ar invaliditāti vai vecāka gadagājuma cilvēkiem;

- nodrošināt to, lai neviens nenonāktu vai nepaliktu galējā nabadzībā veselības aprūpes izdevumu dēļ.

Izglītība

Ikviena bērna, jaunieša un pieaugušā piekļuve kvalitatīvai izglītībai un apmācībai ir cilvēka pamattiesības, priekšnoteikums, lai izbeigtu nabadzības pārmantošanu no paaudzes paaudzē, un svarīgs instruments, lai veicinātu aktīvu pilsonību un inovatīvas un uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošanos. Galvenie uzdevumi ir nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi visiem izglītības līmeņiem, sasniegt iecerēto izglītības līmeni un uzlabot izglītības kvalitāti mūžizglītības perspektīvā. Turklāt liela nozīme ir attiecīgai profesionālajai izglītībai, apmācībai un prasmju apguvei, lai sagatavotu jauniešus un pieaugušos darba tirgum. Ir darāms darbs, lai aizsniegtu marginālākās iedzīvotāju grupas, tostarp tos, kas cieš no konfliktiem, mazinātu starp dzimumiem pastāvošo nevienlīdzību un nodrošinātu pieaugušo rakstpratību visās valstīs. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- nodrošināt zēnu un meiteņu vienlīdzīgu piekļuvi pilna cikla kvalitatīvai pamatizglītībai, tostarp pamatizglītības otrajam posmam, un tā pabeigšanu;
- nodrošināt visaptverošas pamata, tālāk nododamas un tehniskās prasmes, lai visi pilnvērtīgi iekļautos sabiedrībā;
- samazināt pieaugušo analfabētismu;
- novērst nevienlīdzību izglītības jomā, veicot īpašus pasākumus, kas sasniedz sociāli visneaizsargātākos cilvēkus un diskriminācijas apdraudētas grupas, tostarp personas ar invaliditāti, etniskās minoritātes, migrantus un bēgļus;
- stiprināt saikni starp izglītību, pētniecību un inovāciju un veicināt zināšanu radīšanu un dalīšanos ar tām.

Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgas iespējas sievietēm

Dzimumu līdztiesība, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un sieviešu un meiteņu iespējas pilnībā izmantot tiesības visās valstīs ir būtiski priekšnosacījumi ilgtspējīgai attīstībai, nabadzības izskaušanai un TAM sasniegšanai. Galvenās problēmas ir saistītas ar augsta līmeņa politiskās apņemšanās saglabāšanu un atzīšanu, ka dzimumu līdztiesība, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meiteņu cilvēktiesības ir visaptveroša atbildība; tiesiskuma, demokrātijas un pārvaldības stiprināšanu, kā arī ieguldījumu palielināšanu dzimumu līdztiesībā un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm un meitenēm. Pa dzimumiem sadalītu datu apkopošana palīdzēs sasniegt dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas mērķi. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- nepieļaut un izskaust visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm;
- izbeigt visu veidu diskrimināciju pret sievietēm un meitenēm;
- palielināt sieviešu pārstāvību, līdzdalību un vadību lēmumu pieņemšanā visos līmeņos un visās jomās;
- nodrošināt sieviešu un meiteņu vispārēju un vienlīdzīgu piekļuvi būtiskiem pakalpojumiem;
- publiskajā un privātajā sektorā izbeigt un likvidēt darba samaksas atšķirības atkarībā no dzimuma.

Ūdens un sanitārija

Regulējumam ir jāveicina droša dzeramā ūdens un sanitārijas pakalpojumu pieejamība, integrēta ūdens resursu pārvaldība, tostarp ūdens efektīva izmantošana, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar klimata pārmaiņām un ūdens trūkumu. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- panākt vispārēju piekļuvi nekaitīgam dzeramajam ūdenim;
- panākt vispārēju piekļuvi sanitārijas un higiēnas pakalpojumiem;
- uzlabot integrētu ūdens resursu pārvaldību;
- uzlabot ūdens resursu izmantošanas efektivitāti visās svarīgākajās nozarēs;
- uzlabot ūdens kvalitāti un samazināt piesārņojumu.

Ilgtspējīga enerģija

Pāreja uz ilgtspējīgu enerģētikas sistēmu ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni var radīt milzīgus ieguvumus nabadzības izskaušanā un ilgtspējīgā attīstībā, un tā ir galvenais elements centienos mazināt klimata pārmaiņas. Galvenās problēmas ir saistītas ar piekļuvi nepiesārņojošai, cenas ziņā pieņemamai un ilgtspējīgai enerģijai, energoefektivitātes uzlabošanu, spēcīgu infrastruktūru un atjaunojamu energoresursu avotu īpatsvara palielināšanu enerģijas bilancē (saskaņā ar iniciatīvu „Ilgtspējīga enerģija visiem"). Svarīgi ir novērst kaitīgās degvielas subsīdijas, kas neatbalsta nabadzīgākos, bet veicina neilgtspējīgu enerģijas sistēmu izmantošanu. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- nodrošināt vispārēju piekļuvi moderniem energopakalpojumiem;
- palielināt energoefektivitātes uzlabošanās rādītājus pasaulē;
- palielināt atjaunojamu energoresursu īpatsvaru pasaules energoresursu struktūrā;
- pakāpeniski pārtraukt videi kaitīgas subsīdijas fosilajam kurināmajam.

Pilnīga un produktīva nodarbinātība un pienācīgs darbs visiem

Nodarbinātība ir svarīga, lai izkļūtu no nabadzības un veicinātu vienlīdzību, taisnīgumu un tiesiskumu, mieru un drošību. Pienācīgu darbvietu radīšana, jo īpaši ilgtermiņa attīstības perspektīvā, stiprina izaugsmi. Galvenās problēmas ir saistītas ar bezdarbu, jo īpaši attiecībā uz jauniešiem un gados vecākiem cilvēkiem un personām ar invaliditāti, un oficiālu un neoficiālu nodarbinātību. Pēdējā ietver samaksu, darba apstākļus, veselību un drošību darba vietā un sociālo aizsardzību, kā arī vajadzību radīt pienācīgas vidi saudzējošas darbvietas. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- palielināt pienācīgu darbvietu skaitu un veicināt iztikas līdzekļu ilgtspējīgumu, jo īpaši jauniešiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, sievietēm un diskriminācijas apdraudētām iedzīvotāju grupām;
- kopējā nodarbinātībā palielināt produktīvas nodarbinātības un pienācīgu darbvietu proporcionālo daļu saskaņā ar pienācīga darba programmas pīlāriem;
- palielināt sociālās aizsardzības minimumu un pakāpeniski ieviest augstākus sociālo garantiju standartus;
- aizsargāt migrējošo darba ņēmēju un pārvietoto personu tiesības saskaņā ar SDO normām un standartiem.

Integrējoša un ilgtspējīga izaugsme

Nabadzības mazināšanai ilgtermiņā un kopīgam uzplaukumam ir vajadzīga integrējoša un ilgtspējīga izaugsme. Izaugsmei vajadzētu radīt pienācīgas darbvietas, būtu jāiet kopsolī ar resursu efektīvu izmantošanu un planētas iespējām, un tai vajadzētu atbalstīt centienus mazināt klimata pārmaiņas. Galvenie jautājumi ir tādas vides veicināšana, kas ir labvēlīga uzņēmējdarbībai, darījumdarbībai, tirdzniecības ieguldījumiem un inovācijai, ietverot pārvaldes, tiesu un efektīvas nodokļu sistēmas, publiskie ieguldījumi, piekļuve tirgiem un finansējumam un jaunu tehnoloģiju veicināšana. Iespējamie uzdevumu temati varētu būt šādi:

- veicināt ekonomikas strukturālu pārveidošanos un labvēlīgu vidi inovācijai, uzņēmējdarbībai, darījumdarbībai un tirdzniecībai;
- nodrošināt piekļuvi tirgiem un finansējumam, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģijām un tīkliem;
- veicināt publiskos ieguldījumus izturētspējīgā infrastruktūrā;
- ar ciešāku starptautisko sadarbību atvieglot drošu, sakārtotu un legālu migrāciju;
- nodrošināt beznodevu un bezkvotu piekļuvi tādu ražojumu tirgum, kuru izcelsme ir vismazāk attīstītajās valstīs.

Ilgtspējīgas pilsētas un cilvēku mājokļi

Pasaulē, kura ir arvien vairāk urbanizēta, ar pilsētām saistās būtiskas problēmas, kas liek šķēršļus ilgtspējīgai attīstībai. Ir nepieciešami ilgtspējīgi plānošanas un pilnveidošanas procesi, kuru īstenošanu atvieglinātu rezultatīvi darbojošās publiskās iestādes. Tādi procesi, piemēram, ir plānošana un pasākumu īstenošana katastrofu riska mazināšanai un pārvaldībai, kā arī attiecībā uz lauku apgabaliem, ar kuriem pilsētām veidojas mijiedarbe. Galvenie pasākumi citu starpā ir mazināt graustu rajonos dzīvojošo skaitu, risināt gaisa piesārņojuma problēmu, būvēt izturētspējīgus mājokļus un infrastruktūru un uzlabot atkritumu apsaimniekošanu. Lai uzlabotos pilsētu plānošanas un pārvaldības ilgtspējība, ir nepieciešama tāda lēmumu pieņemšana, kas būtu demokrātiska, pārredzama un atbildīga. Īpaši liela nozīme ir arī ilgtspējīgam pilsētu transportam un transportam lauku apgabalos. Iespējamie uzdevumi, kas izvirzīti, varētu būt šādi:

- uzlabot piekļuvi drošam un ilgtspējīgam transportam, tostarp sabiedriskajam transportam par pieņemamām cenām;
- mazināt graustu rajonos dzīvojošo skaitu, nodrošinot drošus un izturētspējīgus mājokļus pa pieņemamām cenām un zemes īpašumtiesību stabilitāti;
- uzlabot ilgtspējīgu, pieejamu pilsētu un zemes plānošanu un īstenošanu;
- uzlabot gaisa kvalitāti.

Ilgtspējīgs patēriņš un ražošana

Pašreizējie ražošanas un patēriņa modeļi nav ilgtspējīgi. Kas attiecas uz patēriņu, galvenie rīcības virzieni ir sekmēt tādu produktu izmantojumu, kuri enerģijas un resursu ziņā ir efektīvi un videi draudzīgi, pamazām izskaužot videi kaitējošas subsīdijas, un veicināt ilgtspējīgu iepirkumu. Starp citiem ar ražošanu saistītajiem jautājumiem minama inovatīvas un resursu ziņā efektīvas ražošanas veicināšana, ziņošana par korporatīvo noturību, ražojumu aprites cikla izvērtēšana, ilgtspējīga būvniecība, atkritumu un ķīmisko vielu apsaimniekošana, kā arī ekouzņēmējdarbības un ekoinovāciju veicināšana. Iespējamie uzdevumi, uz ko virzīties, varētu būt šādi:

- samazināt, atkārtoti izmantot un pārstrādāt atkritumus;
- uzlabot resursu produktivitāti;
- samazināt patēriņa ietekmi uz vidi;
- nodrošināt ķīmisko vielu pareizu apsaimniekošanu visā to aprites ciklā;
- attiecībā uz bīstamām ķīmiskām vielām — mazināt cilvēku eksponētību un šādu vielu izplatīšanos vidē;
- uzlabot uzņēmumu, produktu un pakalpojumu rādītājus ilgtspējas izteiksmē.

Okeāni un jūras

Okeānu ilgtspējīga pārvaldība rada ekonomisko un sociālo labumu visai cilvēcei. Ir vajadzīgas mērķtiecīgas darbības, lai nodrošinātu, ka okeāni ir veselīgi, izvēloties uz ekosistēmu balstītu pieeju visu okeānus ietekmējošo cilvēka darbību pārvaldībai un pieturoties pie piesardzības principa, kā arī lai sekmētu ilgtspējīgu zvejniecību. Problēmas, kas jārisina, ir piesārņojums, paskābināšanās, jūras līmeņa paaugstināšanās; ir jāizveido teritorijai specifiski pārvaldības rīki, tādi kā aizsargājamas jūras teritorijas, tostarp teritorijas ārpus nacionālās jurisdikcijas; ir jānovērš pārzveja un jaudas pārpalikums, nelegāla, nereģistrēta un neregulēta zveja, jārisina mazāk labvēlīgu ekosistēmu problēma, jāaplūko tādi aspekti kā ietekme uz vidi, piekļuve zvejas resursiem un tirgi pašu iztikai, kā arī mazapjoma zvejnieki. Iespējamie uzdevumi, uz ko virzīties, varētu būt šādi:

- aizsargāt un atjaunot okeānu veselīgumu un saglabāt bioloģisko daudzveidību, mazinot cilvēka darbību ietekmi;
- nodrošināt ilgtspējīgu zvejniecību (veselīgi zivju krājumi);
- nodrošināt piekļuvi zivju resursiem vietējā, reģiona un globālā līmenī zvejniekiem, kas zvejo pašu iztikai, kā arī mazapjoma zvejniekiem;
- samazināt jūras piesārņojumu un atkritumus, tostarp no sauszemes avotiem.

Bioloģiskā daudzveidība un meži

Bioloģiskā daudzveidība ir svarīgs elements Zemes dzīvības nodrošināšanas sistēmā, un klimata pārmaiņas to apdraud jo īpaši. Ir jārīkojas, lai mazinātu intensitāti, kādā izzūd visas dabiskās dzīvotnes un apdraudētās sugas (tostarp tādu darbību rezultātā kā savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība un malumedniecība), kā arī lai bioloģiskā daudzveidība būtu integrēta visās galvenajās politikas jomās (tostarp lauksaimniecības un zivsaimniecības jomā). Mežu platību izzušana visā pasaulē būtu jāapvērš pretējā tendencē, pirmatnējo mežu izzušana jāaptur, bet nelikumīgā mežizstrāde un ar to saistītā tirdzniecība — jāizskauž. Iespējamie uzdevumi, uz ko virzīties, varētu būt šādi:

- aizsargāt un atjaunot ekosistēmas, kas nodrošina pamatpakalpojumus;
- izvairīties no apzinātu apdraudēto sugu izzušanas un nostiprināt to aizsardzības statusu;
- samazināt ātrumu, kādā izzūd, degradējas un zaudē viendabību visas dabiskās dzīvotnes;
- pamatojoties uz mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, samazināt atmežošanu un mežu degradāciju;
- samazināt savvaļas dzīvnieku un augu un koksnes nelegālās tirdzniecības apjomus.

Augsnes degradācija, tostarp pārtuksnešošanās un sausums

Augsnes degradācija, tostarp pārtuksnešošanās un sausums, ir jomas, par kurām visā pasaulē valda lielas bažas, ko turklāt saasina ar klimata pārmaiņām saistītā problemātika. Noteiktā prioritāte ir virzīties uz pasauli, kurā augsnes degradācijas ziņā valdītu neitrāls stāvoklis. Tas ir panākams, samazinot ātrumu, ar kādu zūd mūsu zemes kapitāls, uzlabojot pārvaldību (tostarp attiecībā uz piekļuvi un īpašumtiesībām) un uzlabojot izturētspēju. Iespējamie uzdevumi, uz ko virzīties, varētu būt šādi:

- virzīties uz pasauli, kurā augsnes degradācijas ziņā valdītu neitrāls stāvoklis;
- aizsargāt augsnes;
- nepieļaut sausumu un mazināt sausuma radīto kaitējumu.

Cilvēktiesības, tiesiskums, laba pārvaldība un rezultatīvi darbojošās iestādes

Izraugoties tādu pieeju, kuras pamatā būtu tiesības un kas aptvertu visas cilvēktiesības, tiks sniegts nozīmīgs ieguldījums pārvaldības kvalitātes uzlabošanā, nevienlīdzības un izstumtības mazināšanā, kā arī šajā darba programmā paredzēto uzdevumu un pasākumu īstenošanā, kas, savukārt, tiks sasniegts ar līdzdalību, pārredzamību un pārskatatbildību. Galvenie nosacījumi ir stiprināt uz līdzdalību orientētas politiskās sistēmas, kas dod cilvēkiem, it sevišķi izstumtām vai mazāk aizsargātām cilvēku grupām, iespēju izteikties par politisko izvēli un lēmumu pieņemšanu, kas tos skar, un nodrošināt, ka no atbildīgajām personām var prasīt paskaidrojumus. Šādas pieejas nozīme kļūst arvien lielāka pasaulē, kas ir cieši savstarpēji saistīta. Tādējādi cilvēki varēs veidot savu dzīvi, izmantot ekonomikas sniegtās iespējas un attiecīgi ražīgā un miermīlīgā veidā piedalīties politiskajā, ekonomiskajā un sociālajā dzīvē. Iespējamie uzdevumi, uz ko virzīties, varētu būt šādi:

- nodrošināt brīvu un vispārēju civilstāvokļa reģistrācijas sistēmu un uzlabot vitālas statistikas sistēmas;
- nodrošināt vārda brīvību, biedrošanās, sociālā dialoga, miermīlīgu protestu, nozīmīgas sabiedriskās līdzdalības brīvību;
- nodrošināt pārredzamību un garantēt sabiedrības tiesības uz piekļuvi informācijai, valsts nozīmes datiem, neatkarīgiem medijiem un atklātam internetam;
- pieņemt attiecīgu tiesisko regulējumu, lai aizsargātu visneaizsargātāko grupu, tostarp bēgļu un iekšzemē pārvietotu personu, tiesības;
- nodrošināt, lai tiktu pieņemts un īstenots attiecīgs tiesiskais regulējums un valsts politika korupcijas mazināšanai;
- nodrošināt tiesībaizsardzības iestāžu pieejamību, objektivitāti, neatkarību, kā arī ievērot procesuālās tiesības.

Sabiedrības, kurās valda miers

Miers ir priekšnoteikums, bez kura ilgtermiņā ilgtspējīga attīstība un nabadzības izskaušana nav iespējama. Konfliktu un vardarbības pamata cēloņi ir cieši saistīti ar vāju pārvaldību, politisko un sociālo atstumtību, nevienlīdzību, korupciju un pamatpakalpojumu nepieejamību. Prioritātes ir, piemēram, vardarbības un vardarbīgas nāves gadījumu skaita samazināšana, kā arī stāšanās pretī tādiem pārrobežu apdraudējumiem kā organizētā noziedzība un nelikumīga tirdzniecība. Izšķiroša nozīme ir atbilstošu institūciju izveidei minēto problēmu risināšanai. Iespējamie uzdevumi, uz ko virzīties, varētu būt šādi:

- samazināt vardarbīgas nāves gadījumu skaitu un to cilvēku skaitu, kas kļuvuši par vardarbības upuriem;
- uzlabot politisko, tiesībsargājošo un drošības iestāžu spēju, profesionalitāti un pārskatatbildību;
- mazināt kājnieku ieroču un nāvējošo ieroču nelikumīgu ieplūšanu;
- iegrožot starptautisko organizēto noziedzību, tostarp nelegālas finanšu plūsmas, kā arī narkotiku, cilvēku, dzīvnieku un augu un dabas resursu tirdzniecību.

Šajā regulējumā laikposmam pēc 2015. gada ir jāņem vērā arī daudzi tādi transversāli jautājumi kā klimata pārmaiņas, katastrofas un izturētspēja, iedzīvotāju dinamika un migrācija. Visiem šiem jautājumiem var būt liela ietekme uz ekonomiku, kā arī uz iedzīvotāju labklājību un drošību, un tie ir jārisina ar tādiem līdzekļiem, kas nedublējas ar attiecīgajiem starptautiskajiem procesiem un vienošanām un kas nekavē to īstenošanu. Šī integrācija atspoguļojas ierosinātajā uzdevumu virzienu kopumā, kas izklāstīts iepriekš un kas veltīts samilzušo problēmu risināšanai.

Ciktāl ir runa par klimata pārmaiņām, satvarā būtu jāiestrādā nepieciešamie centieni un rīcība, kas vajadzīga, lai tos risinātu, jo īpaši jomās, kas neietilpst ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) darbības laukā. Attiecīgi šīs provizoriskās prioritāšu jomas un uzdevumi, kas izvirzīti laikposmam pēc 2015. gada, būtu jāizstrādā tā, lai atbalstītu klimata pārmaiņu radīto seku mazināšanu un centienus pielāgoties klimata pārmaiņām.

Šā dokumenta pielikumā ir sniegts kopsavilkums ar uzdevumu virzieniem un galvenajiem ar katru no tiem saistītajiem elementiem.

3. Uzdevumu izvirzīšana un savstarpējo saikņu apzināšana

Iepriekšējā sadaļā ir izklāstītas prioritārās jomas un uzdevumu temati, kas tiek uzskatīti par tik svarīgiem, ka no tiem ir atkarīga pārveidojošās darbības programmas pēc 2015. gada īstenošana. Tā kā turpinās darbs, lai izpildītu konkrētus uzdevumus, ir jāņem vērā virkne kritēriju:

izvirzītajiem uzdevumiem ir jābūt konkrētiem, izmērāmiem, sasniedzamiem, adekvātiem un laikā ierobežotiem (respektīvi, SMART). To pamatā ir jābūt konkrētiem faktiem un pieejamiem datiem, vai arī datiem, kuri, visdrīzāk, būs pieejami tuvākajā nākotnē, kā arī rādītājiem, vadoties pēc kuriem sasniegtos rezultātus varēs traktēt kvantitatīvā izteiksmē un izteikt konkrētos skaitļos, grafikos un procentos. Kamēr uzdevumi saistīsies ar galvenajām prioritātēm, daži sīki īstenošanas aspekti būtu jāizsaka, izmantojot rādītājus, lai attiecīgi izsvērtu sasniegto progresu. Būs jārod kompromisi starp aptvērumu un politisko un funkcionālo ietekmi, tāpēc dažos gadījumos — kritiskāko jautājumu gadījumā — uzdevumiem ir jāatspoguļo starpniekpozīcijas.

Uzdevumi jāformulē tā, lai to aptvērums būtu vispārējs, tomēr saprotot, ka dažādos apstākļos tie ir īstenojami atšķirīgi, piemēram, ievērojot atšķirīgu grafiku vai īstenošanas paņēmienu. Daži uzdevumi vai dažas to daļas vienā kontekstā var būt aktuālākas nekā citā, kas, savukārt, ir aplūkojams, ņemot vērā attiecīgu rādītāju izvēli. Valstīm nedrīkstētu ļaut izvēlēties tos kritērijus, kas tām visizdevīgākie; tas ir jo īpaši svarīgi, lai garantētu, ka valstu kopīgie centieni ir pietiekami vispārējo mērķu sasniegšanai un uzdevumu izpildei, tādējādi nodrošinot

maksimāli iespējamos rezultātus katrā valstī atkarībā no tās iespējām. Uzdevumi galvenokārt jāattiecina uz valstīm, bet, lai tos sasniegtu, ir jārīkojas visu ieinteresēto aprindu pārstāvjiem.

Uzdevumiem būtu jāatspoguļo arī neskaitāmās savstarpējās saiknes starp dažādām jomām regulējumā laikposmam pēc 2015. gada. Apzināt un aplūkot veidojošās savstarpējās saiknes ir svarīgi, lai izvairītos no nekoordinētas darbības un nodrošinātu līdzsvarotu progresu trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijās. Tā kā ikviena prioritārā joma ir saistīta ar gandrīz visām citām jomām, tad ir nepieciešama iesaistīšanās uzdevumu izvirzīšanas līmenī, lai racionālā un operatīvā veidā konstatētu veidojošās saiknes.

Uzdevumi, kas izvirzīti konkrētas prioritātes prizmā (piemēram, piekļuve drošam dzeramajam ūdenim un pienācīgiem sanitārajiem apstākļiem), būs tiešā veidā aktuāli arī citu prioritāšu gadījumā (piemēram, veselības jomā). Tas nozīmē, ka līdztekus izraudzītajiem pamata uzdevumiem, kas apzināti saistībā ar katru izvirzīto mērķi, regulējumā laikposmam pēc 2015. gada būtu konsekventi jāuzsver savstarpējās atsauces. Piemēram, tādam mērķim, kas izvirzīts attiecībā uz nodrošinātību ar pārtiku, uzturvērtību un ilgtspējīgu lauksaimniecību, līdztekus atsevišķiem galvenajiem uzdevumiem varētu būt atsauces uz citiem uzdevumiem, piemēram, ūdens izmantošanas efektivitāti, augsnes degradāciju, dzimumu līdztiesību un pārvaldību.

4. IESPĒJAMA KOPU VEIDOŠANĀS STARP PRIORITĀTES JOMĀM

ES noritējušais darbs sākotnēji tika mērķēts uz to, lai identificētu vairākas prioritārās jomas un ar tām saistīto uzdevumu tematiku. Lai virzītos uz ierobežotāku mērķu kopumu, par ko tika panākta vienošanās ES un ANO paspārnē, nākamais solis ir veidot prioritāro jomu kopas. Galvenajam kritērijam, veidojot prioritāro jomu kopas, vajadzētu būt stingrām savstarpējām saiknēm starp prioritārajām jomām un ar tām saistīto uzdevumu tematiku, vienlaikus neaizmirstot, kāds ir to ieguldījums nabadzības izskaušanā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā. Atzīstot šīs daudzās savstarpējās saiknes regulējumā laikposmam pēc 2015. gada, varētu palīdzēt piešķirt vairāk elastības kolektīvajiem centieniem sasniegt vienprātību par ierobežotu mērķu kopumu.

Uz šā pamata varētu piedāvāt sekojošu piemēru: integrējošu ilgtspējīgu izaugsmi var kombinēt ar nodarbinātību, bioloģisko daudzveidību un mežus varētu kombinēt ar pārtuksnešošanos, tostarp zemes degradāciju un sausumu, bet ilgtspējīgākas pilsētas varētu integrēt visā programmas satvarā.

5. JAUNA GLOBĀLA PARTNERĪBA

Jaunai un nostiprinātai globālajai partnerībai jābūt iekļaujošai un tai jāmobilizē visu valstu un ieinteresēto aprindu rīcība visos līmeņos, ieskaitot privāto sektoru, pilsonisko sabiedrību, zinātnes un zināšanu iestādes, parlamentus un vietējās iestādes. ES būtu jāsaglabā savas pozīcijas kā vienam no dzinējspēkiem, kas mobilizē rīcību gan iekšējā, gan pasaules mērogā, un tā vairākkārt ir paudusi atbalstu jaunai globālai partnerībai.

Pirmkārt, ir jāizvērtē, kādi ir galvenie pasākumi, kas virza progresu un ļauj sasniegt mērķus un uzdevumus, un, otrkārt, ir jāapspriež, kā nodrošināt, lai šie pamata pasākumi izpelnītos pienācīgu uzmanību gan vietējā, gan starptautiskā tvērumā. Piemērs kritiskam aspektam ir stimulējoša vide, ko raksturo viengabalaina un konsekventa politika gan vietējā, gan starptautiskā līmenī.

Stimulējoša politiskā vide

ES saglabā savu apņemšanos nodrošināt lielāku politikas saskaņotību attīstības jomā (PCD), ņemot vērā attīstības mērķus tajos politikas virzienos, kuri, visticamāk, ietekmēs jaunattīstības valstis. Visi attīstīto un jaunattīstības valstu partneri tiek aicināti sekmēt politikas saskaņotību un savu īstenoto politiku vajadzības gadījumā pārskatīt, lai garantētu, ka tā atbilst centieniem — izskaust nabadzību un sekmēt ilgtspējīgu attīstību, kas ir nozīmīgs ieguldījums vispārējā regulējuma īstenošanā.

Viens piemērs varētu būt šāds: ES ne vien ir visatvērtākais tirgus jaunattīstības valstu eksportam, tā arī sekmē atbildīgu, ilgtspējīgu un pārredzamāku sagādi, dabas resursu un izejvielu tirdzniecību un izmantošanu. ES 2013. gadā pieņēma tiesību aktus par pārredzamību un pārskatatbildību, kas paredz, ka lieliem ieguves rūpniecības un mežsaimniecības nozares uzņēmumiem ir jāpublisko maksājumi, kas veikti katras atsevišķas valsts valdībai. Šie tiesību akti dod ES un jaunattīstības valstīm iedarbīgu ieroci cīņai pret korupciju, kuru izmantojot, veidotos vairāk iekšējo resursu, kurus varētu atvēlēt attīstībai. Turklāt nesen ir izskanējis priekšlikums izraudzīties integrētu pieeju izrakteņu atbildīgai sagādei no konfliktu skartiem un augsta riska apgabaliem.

Cits piemērs, kas raksturo PCD: jaunai globālai partnerībai būtu jāsekmē intensīvāks dialogs un sadarbība starp valstīm un citiem attiecīgiem ieinteresēto aprindu pārstāvjiem nolūkā veidot tādu stimulējošu vidi, kas sekmētu starptautiskās migrācijas sniegtās priekšrocības cilvēces attīstībai, īstenojot pasākumus tādās jomās kā migrācijas un imigrantu naudas pārvedumu izmaksu samazināšana, vai, piemēram, cīņa pret migrantu diskrimināciju. ES turpinās ieguldīt centienus, kas nepieciešami, lai koptu partnerattiecības ar jaunattīstības valstīm un tādējādi maksimāli palielinātu migrācijas ietekmi uz izaugsmi vispārējās pieejas migrācijai un mobilitātei satvarā.

Nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības sakarā ļoti svarīgs aspekts ir tirdzniecības un tirdzniecības atvērtības nozīme pareizu iekšpolitiku un reformu kontekstā. Šādā nozīmē būtu atkārtoti jāapstiprina PTO paspārnē izveidotās uz likumiem balstītās sistēmas vērtība. ES ar savām iniciatīvām turpina atbalstīt visnabadzīgāko valstu tirgus integrāciju, īstenojot tādus mērķtiecīgus pasākumus kā, piemēram, vispārējā preferenču shēma, tostarp iniciatīva "Viss, izņemot ieročus" (EBA), un īpašā vienošanās ilgtspējīgas pārvaldības un labas pārvaldības atbalstam (GSP+), palīdzība tirdzniecībai un divpusējie un reģionālie tirdzniecības nolīgumi. Mēs aicinām savus partnerus — jo īpaši attīstītās un augstu līmeni sasniegušās ekonomikas — nodrošināt beznodokļu un bezkvotu (DFQF) režīmu un piekļuvi tirgum produktiem, kuru izcelsme ir arī vismazāk attīstītās valstis (LDC). Globālajai partnerībai jāatzīst, cik svarīgi ir samazināt šķēršļus ziemeļu–dienvidu, dienvidu–dienvidu un reģionālajai tirdzniecībai, kuras visas ir vienlīdz svarīgas integrācijai globālajā ekonomikā. Šajā perspektīvā būtu jāsekmē lielāka pārredzamība, pamatojoties uz rīcībā esošajiem visaptverošajiem statistikas datiem.

Zinātnei, tehnoloģijai un inovācijai (STI) un spēju veidošanai jākalpo kā būtiskiem stimuliem un dzinējspēkiem regulējumā laikposmam pēc 2015. gada. Šīs programmas mugurkauls ir politiskās nostādnes zināšanu veidošanai un izplatīšanai. ES atbalsta integrētu un iedarbīgu pieeju STI atbilstīgi stratēģijā "Eiropa 2020" izklāstītajam redzējumam. Starptautiskā līmenī ES Pētniecības un inovācijas pamatprogramma "Apvārsnis 2020" sekmē sadarbību starp ES un starptautiskajiem partneriem pētniecības un inovācijas jomā. Svarīgi ir pilnveidot STI spējas. ES ir sekmējusi tīru un videi nekaitīgu tehnoloģiju izstrādi un nodošanu, mazinot šķēršļus tirdzniecībai, kā arī īstenojot dažādus stimulus, sadarbību zinātnes un tehnoloģiju jomā un spēju veidošanu. Lai izvairītos no centienu pārklāšanās, pastāv plašas rīcības iespējas izmantot pastāvošos mehānismus. Līdztekus STI spēju veidošana ir joma, kas ir īpaši svarīga

kapitāla veidošanai uz pastāvošo zināšanu pamata un lai garantētu, ka virzība uz darba programmas mērķiem laikposmam pēc 2015. gada būtu ilgtspējīga. Bali Stratēģiskajam plānam tehnoloģiju atbalstam un spēju veidošanai, ko 2005. gadā pieņēma ANO Vides programmas (UNEP) Padome, vajadzētu būt svarīgam elementam turpmākajos stratēģiskajos meklējumos.

Vajadzīgo finanšu resursu mobilizēšana

Izšķiroša nozīme ir arī finanšu resursu mobilizēšanai. Ņemot vērā problēmas, ar kurām pasaule saskaras, ir pilnā mērā jāizmanto visi pieejami resursi (pašmāju un ārvalstu, publiskie un privātie). Valstu valdībām ir galvenā atbildība par to, lai, īstenojot attiecīgās politiskās līnijas, tiktu mobilizēti un visoptimālāk izmantoti rīcībā esošie resursi. ES pauž gatavību atbalstīt valstis, kurām to centienos palīdzība ir vajadzīga visvairāk. Šajā ziņā ES apstiprina, cik būtiska nozīme ir oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP), un ir apstiprinājusi savu apņemšanos līdz 2015. gadam sasniegt 0,7 % rādītāju.

Apspriedēs par finansējumu regulējumam laikposmam pēc 2015. gada tika pieminēts, ka ir vajadzīga visaptveroša un integrēta pieeja finansējumam, kas orientēts uz nabadzības izskaušanu un ilgtspējīgu attīstību, kā uzsvērts 2013. gada paziņojumā un attiecīgajos Padomes secinājumos. Šajā sakarā izšķiroša nozīme ir turpmākajiem aspektiem:

- galvenais mehānisms, ar kuru finansēt tēriņus par politikas mērķiem, ir pašmāju resursu mobilizēšana. Par tālāk attīstāmām prioritārajām jomām jābūt nodokļu politikas un administrēšanas nostiprināšanai, cīņai pret nelikumīgām līdzekļu plūsmām un korupciju, kā arī dabas resursu pārvaldības stiprināšanai;
- starptautiskās publiskās finanses būs joprojām vienlīdz svarīgas kā papildinājums pašmāju resursu mobilizācijai gadījumā, ja to apjoms nebūs pietiekams, kā arī lai vajadzības gadījumā izlīdzinātu papildu resursus un ieguldījumus. OAP katalizatora potenciāls ir sekmīgāk jāapgūst, izmantojot tādus mehānismus kā līdzekļu apvienošanu;
- privātais sektors joprojām ir galvenais iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes dzinējspēks. Valdībām pilnā apmērā būtu jāizmanto privātā sektora sniegtās iespējas gan pašmāju, gan starptautiskā līmenī, tostarp optimāli izmantojot regulatīvos un darbības impulsus to ieguldījuma palielināšanai publisko mērķu sasniegšanā.

Sarunām par finansējumu jaunās globālās partnerības paspārnē būtu jābalstās uz darbu, ko veic Starpvaldību ekspertu komiteja ilgtspējīgas attīstības finansēšanas jautājumos, cieši sadarbodamās nākamās Starptautiskās konferences par attīstības finansēšanu priekšdarbos, un tajās būtu jāņem vērā un tām jābūt saskanīgām ar saistītajiem procesiem citos forumos, tādos kā UNFCCC, ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību un starptautiskais regulējums katastrofu riska mazināšanai laikposmam pēc 2015. gada (Hjogo rīcības pamatplāns laikposmam pēc 2015. gada).

Laikposmā pēc 2015. gada reālajai sadarbībai attīstības jomā būtu jābalstās uz saistībām, kuras tika uzņemtas 4. Augsta līmeņa forumā par palīdzības efektivitāti, kas norisinājās 2011. gadā Pusanā, un 2014. gadā notikušajā pirmajā Pasaules mēroga partnerības augsta līmeņa sanāksmē. Piemērojot Pusanā apstiprinātos principus, kuri ir saistoši arī netradicionāliem līdzekļu devējiem, izdosies sasniegt efektīvākus rezultātus attīstības jomā. ES tupina īstenot politikas iestrādes, lai palielinātu savas pašas sadarbības ietekmi un iedarbību attīstības jomā.

Virzības un pārskatatbildības pārraudzība

Lai regulējumu laikposmam pēc 2015. gada izdotos sekmīgi īstenot, ir jāievieš stabili pārskatatbildības mehānismi, kas tādējādi ļautu sekot līdzi sasniegtajam progresam. Starptautiskai pārskatatbildībai gan valsts, gan starptautiskā līmenī jābūt šā mehānisma pamatā, cita starpā pārraugot mērķu un uzdevumu sasniegšanas procesu perspektīvā pēc 2015. gada. Šajā sakarā būtu vajadzīga valstu valdību rīcība un finansējums, starptautiskas iniciatīvas, kā arī privātā sektora ieguldījums valstu centienos atbalstīt vispārējo mērķu sasniegšanu.

Pārraudzības procesa pamatā jābūt pārskatatbildībai valstu līmenī, kā arī oficiālajiem statistikas datiem, ko sagatavojušas attiecīgās valstu statistikas iestādes. Starptautiskā līmenī vadoša nozīme būs periodiskai sasniegto rezultātu pārskatīšanai augstākajos līmeņos, tostarp Augsta līmeņa politiskajā forumā (HLPF) ilgtspējīgas attīstības jautājumos. Būtu jāizvairās no darbību pārklāšanās citos starptautiskās savstarpējās pārskatatbildības procesos, tādos kā attīstības finansēšanas procesā.

Turklāt svarīgi būs ik gadus pārraudzīt sasniegtos rezultātus, pamatojoties uz darbu, ko veic TAM rādītāju starpaģentūra un ekspertu grupa (IAEG). Īpaši svarīgi ir nostiprināt esošo datu izmantojumu, kā arī nodrošināt, lai, lietderīgi izmantojot jaunās tehnoloģijas un programmatūras, tiktu savākts lielāks skaits labāku datu. Turpmākā rīcība būtu jāizvērš, vadoties pēc pastāvošajiem mehānismiem un stratēģiskajiem plāniem statistikas spēju nostiprināšanai, tādiem kā ESAO "Parīze 21", Pusanas rīcības plāns statistikas jomā, kā arī valstu stratēģijas statistikas pilnveidei (NSDS).

6. TURPMĀKIE SOĻI

Šajā paziņojumā definētā pieeja sniedz plašu elementu paleti, kas saistās ar pēdējiem posmiem darbā, ko paveikusi Atklātā darba grupa ilgtspējīgas attīstības mērķu jautājumos, un kas tiks integrēti Starpvaldību ekspertu komitejas ilgtspējīgas attīstības finansēšanas jautājumos darbā, kā arī sarunās par darba programmu laikposmam pēc 2015. gada gaidāmajā 69. Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asamblejā no 2014. gada septembra. Šīs pieejas pamatā ir Padomes secinājumi, par kuriem vienošanās tika panākta pagājušajā gadā un kas Padomei sniedz pamatu, uz kura vēl vairāk pilnveidot ES nostāju. Šajā pieejā ir traktēti būtiski elementi, kam jābūt noderīgiem vidējā termiņā, paturot prātā, ka ES nostāju būs jāpilnveido, ņemot vērā Atklātās ekspertu grupas un Ekspertu komitejas sagatavotos gala ziņojumus un ANO Ģenerālsekretariāta kopsavilkuma ziņojumu, kas tiks sagatavots 2014. gada otrajā pusgadā.

ES un tās dalībvalstis ar apņēmību apstiprina savu apņemšanos aktīvi un konstruktīvi piedalīties apspriedēs par regulējumu laikposmam pēc 2015. gada un tā līdzdarbosies, lai palīdzētu pilnveidot prioritāros jautājumus un risināt visneatliekamākās problēmas, tādējādi piešķirot regulējumam ļoti konkrētas aprises. Visaptverošai ES nostājai būtu jākalpo kā pamatam, kas vajadzīgs, lai ieņemtu aktīvu nostāju un konstruktīvā veidā veidotu attiecības ar partnervalstīm, ieinteresēto aprindu pārstāvjiem un iedzīvotājiem.